

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromsoros petitsor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

Gazdakörök.

A Magyar Gazdaszövetség a kis gazdák helyzetének javítására életrevaló, okos tervet gondolt ki, melyet ha sikerül végrehajtania, bátran beiktathat a nagy országmentő akciók sorába.

A terv a körül forog, hogy községenként gazdakörök alapíttassanak, egységes szervezettel, egyöntetű tevékenységgel bíró egyesületek, melyek mindennél a gazdasági érdekszálak csomópontjai lennének. E végből a Gazdaszövetség egy alapszabály-tervezetet dolgozott ki, s ebben szabatosan megjelölte azokat a célokat, melyekre irányulnia kell a gazdakörök működésének. Ezen tervezet szerint a gazdakörök felkarolják a község összes gazdasági érdekeit, s emellett éber figyelemmel kísérik a kis gazdák szellemi és erkölcsi életének minden mozzanatát.

A gazdasági érdekek között nagy súlyt fektet a tervezet a hasznosított háziipar meghonosítására, ami főképp abból a szempontból igen fontos, hogy a mezei munkával foglalkozóknak télen át is legyen keresetük. Nyitramegyében a háziipar még csecsemő korát éli, pedig alig van vármegye az országban, melynek talaja a házi iparcikkek előállításához szükséges jó anyagot olyan nagy bőségben

szolgáltató. Van itt jó fa, van nád és sás, vannak kender és lentermő földek, van kitünő agyag, vannak cserjések és fűzések, a nyers anyagnak oly sokfélesége és bősége, mely azt az anyagot könnyen megszerezhetővé, olcsóvá teszi. Csak szervezni kellene a munkát és a háziiparnak sok ága a vármegye számtalan helyén meghonosulna.

Tagadhatatlan, hogy ilyen irányú szervezésre sokkal alkalmasabbak a körök és egyesületek, mint egyes emberek. A kört, az egyesületet mindig közös érdek köti ahhoz a vállalkozáshoz, mely valamely iparágban a meghonosítását tűzte ki célul, azért az illető kör el is követ minden lehetőséget arra nézve, hogy a meghonosított iparágat felvirágoztassa. Míg az egyes ember, ha ilyen iparhonosításra vállalkozik, teszi ezt többnyire önkéntes buzgóságból, a népjólét iránti szeretetből, melynek hevét, vállalkozási kedvét a közöny, vagy az anyagi eszközök hiánya vajmi gyakran lelohasztja.

Ez okból valóban szerencsés gondolatnak kell tartanunk a Gazdaszövetség tervezőinek azon szándékát, mely szerint a létesítendő gazdaköröknek a hasznosított háziipar meghonosítása és fejlesztése tekintetében vezértényezőknél kell lenniök.

Figyelmet érdemel továbbá a tervezetben az a mindent felölelő gondoskodás, mely a gazdakörök működését kiterjeszti a községi közjólét minden érdekére. A mezőgazdasági ismeretek terjesztése, a községi oktatás, az adó, a köz- és tűzrendészeti ügyek megbeszélése, a jótékonyosság gyakorlása, az erre hivatott ténnyezők bevonásával, a hatósági intézkedések és rendeletek ismertetése, a községben lakó kis iparosok érdekeinek előmozdítása, hitel, fogyasztási és terményértékesítő szövetkezetek létesítése, jó tenyészállatok és vetőmagvak beszerzése a község részére: a községi közjólét minden érdekei a gazdakörök gondoskodásának tárgyát képeznek.

Nem szenved kétséget, hogy ilyen sokoldalú tevékenység mellett a gazdakörök a népjólét gazdag forrásai lennének és az ország gazdasági életét a virágzás magas fokára emelnék.

Ámde éppen ez a tervezet sokoldalúság teszi szükségessé, elengedhetlenné azt, hogy a gazdakörök élére olyan férfiak állíttassanak, a kik a község minden ügyes-bajos dolgát jól ismerik és úgy az anyagi, mint az erkölcsi élet feladatai és szükségletei iránt kellő érzékkel bírnak. Ez okból a gazdakörök tervezői első sorban a papokra és a tanítókra számítanak,

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

A kincs.

Írta: **Mittuch József.**

Nehéz is elképzelni ebben a borongós, morgó időkben azt a verőfényt, mely meleg sugarával kiesalt a mócok rejtett, szegényes honába, amoda a Királyhágó felhőkben botorkáló ormai közé.

Illatot lehelt a suhogó erdők árnya, a vízváltó mohás szikláiról csobogva, csörögve szédült az eredő csermely, fönt a százados tölgyek lombzövevényén szerelemittasan csattogott a szökdecélő madár, szívembe markolt a kábító báj, leültem a szakadék kiálló kövére, s élvezettel gyönyörködtem a fonséges, szüzi természet pazar kellemében.

Fölöttem lombsátrak sűrű koronája, alattam elterült a szegény mócok kised faluja rozoga, faszálás vityillóival, magas kúpalaku zsupfódeles kunyhóival, melyek vén, zöld mohával benőtt zsupjába ezer-meg ezer kis bejaratot fűrt az élelmes verébsereg... Elöttem kigyózott a természet-alkotta kövecses gyalogut, melynek kavicsát fehérre mosta a le-leszakadó esőár. A rajta feltörtető

mócnak kesergő, mélabus dalát felém hozta a szárnyaló szellő s az erdők mélyében végighullámzó foszlányaira csak a vörösfajú harkály egyhangu, tompa kopácsolása felelt. Bucsut vett hosszabb időre háza népétől, hogy megkeresse izzó verejtékkel megérdemelt mindennapi kenyere... előtte cammogott bozontos szőrű, zömök lova, fanyergén lóbaszkodott a móc minden ingó-bingó jószágga, egynehány melence, fasajtár, fejőke elfogy az — gondolta — a szomszéd cserények, karámok népe között. Bekalandozik messze tájakat, míg az utolsó darabon is túl nem ad... kemény puliszkája eltartja szuszszal, lováról meg gondoskodik a jólelkű természet, hisz növeszt számára ropogó, illatos hegyi fűvet s fakaszt részére lép-ten nyomon gyöngyöző csermelyeket.

Fölkeltem, hogy nyakamba vegyem a regényes tájat. Ágzörej ütötte meg fületem a közeli csármából. Egy vén, tőpörödött anyóka lépett ki belőle, bogas botjára támaszkodva esoszogott felém.

Tekintetem — gondolom — bizalmat ébresztett lelkében, mert barátságos köszöntés után szóba eredt velem. Szavából, merengő tekintetéből, könnytől ázott szeméből kiolvastam, valami sötét bánat nehezedik lelkére s marcangolja azt.

Hosszas kérésemre leült mellém a kiálló sziklára, letette ág-bogas botját s ajkáról mege-

redt a siralmas szó, miut lábunk alatt a futó csermely habja.

— Vén vagyok már uram, sok esztendő sulya nyomja roskadozó vállamat, körülbelül hetven-szer láttam újra zöldülni az elöttünk elterülő erdőt, melynek távol méhében rejtőzik csöndes, bánatos lakom. Áldott, jólelkű Györgyem önkézevel hordta össze fáját, moháját, hogy legyen egy csöndes, kis helyem, hol keserveimben kisirhassam tépett lelkemet.

Bányász volt, itt a hegyek titokzatos mélyében kutatott a világnak kincscsel fölértő ércek után, a talált aranyzemekből tengettük életünket. Akkor még szabad volt... boldog, boldogtalan kitorászott a föld rejtett méhében.

Ép zöldülni kezdett házunk előtt a fehérhaju nyirfa, midőn Györgye láztól gyötörve ott maradt fekvé kemény nyoszolyáján... hiába zokogtam, nem segített rajta az erdők szagos mugeje... itt hagyott elhagyottan, árván kis Mitru fiammal, kinek összes öröksége volt a csákány, pöröly és a zúzó... Estéknél kimentünk hideg sirlakához, hogy elpanaszoljuk neki szívünk gyötrelmeit... Könyázott arcunkat meglegyintette az enyhe szellő s ez megjuházta fölzaklatott lelkünket, úgy véltük, hogy a lent nyugovónak fölszakadt szelleme megsimogat, megcsókol bennünket.

mint olyan tényezőkre, a kiknek vezetése illetőleg közreműködése mellett, a gazdakörök nagyarányú rendeltetésüket céljaiknak megfelelően töltik be.

Eszünkbe sem jut a tervezők ezen szándéka ellen kifogást tenni, nagyon természetesen és a sikeres működés érdekében célszerűnek találjuk, hogy a nép erkölcsi és szellemi életének vezetői, irányítói beálljanak a gazdasági boldogulás apostolainak, odaálljanak az anyagi jólét munkásainak élére, hiszen minden ilyen irányú tevékenység a legszerveesebb összefüggésben van a lelkipásztori és a tanítói hivatással. Azt azonban bajnak tartanánk, ha a gazdakörök létesítése a leghasználhatóbb munkaerők szétforgácsolására vezetne.

Pedig arra vezetne mindenütt, a hol már falusi katolikus körök vannak, és a hol a község gazdaközöntségének zöme ezekben a katolikus körökben keresi társadalmi életszükségleteinek kielégítését. Ilyen helyeken a lelkész és a tanító vagy vezetői a körnek, vagy legalább tevékeny részt vesznek annak vezetésében. Aki ismeri a társadalmi jellegű körök vezetésének nehezégeit, könnyen tisztába jöhet azzal, hogy ha egy nagyobb községben katolikus kör van — pedig éppen a nagyobb községekben keletkeznek ilyen körök — akkor a papot és rendszerint a tanítót is, erősen igénybe veszik a kör vezetésének gondjai. Sőt magát a népet is, az ő egyszerű életigényei mellett bármely ilyen körnek a tagsági köteleke úgy leköti és elfoglalja, hogy örülhet, ha annak az egy körnek a művelődési eszközeit jól a hasznára fordíthatja.

Ez okból abban a véleményben vagyunk, hogy a hol már katolikus körök léteznek, melyek a község gazdanépének zömét magukban foglalják, ott külön gazdakört alakítani felesleges lenne. Ott a gazdakörök programját a katolikus körök minden nehézség nélkül végrehaj-

hatják. Ilyen helyeken tehát semmi sem akadályozza azt, hogy a katolikus körök, működésük egész terjedelme szerint gazdakörök legyenek.

Markhot alispán vagdalkozásai.

A nyitrai vármegyeház ivótermében a f. hó 27-én tartott közgyűlés alkalmából Markhot Gyula alispán úr rossz bajvivónak mutatta magát, mert szabálytalan vágásokat csinált, melyeknek mind-egyikéért megérdemelt volna egy lapos vágást a párbajvezető segédétől, a főispán úr öméltóságától. A napirend előtt dr. Tóth Károly eles vágást mért azokra a tisztviselőkre, a kiknek hibája folytán a felszólaló bizottsági tag és még többen a bizottsági tagok közül a közgyűlésre meghívót nem kaptak. Nagyon helyesen emelte ki dr. Tóth Károly, hogy ő az említett mulasztást nem tulajdonítja céltalan szándékosságnak, de rendtelenséget mindenesetre lát benne, melynek talán az lehetett az oka, hogy a tisztviselő urak közül többen az országgyűlési pótválasztásoknál erősebben voltak igénybe véve, s így hivatalos dolgaiknak az elintézésére rá nem értek. Ebben a feltevésben, tekintve Nyitramegye tényleges viszonyait, nincs egy szó sem, mely a tisztviselői karra nézve sérelmes volna. Hanem igenis van abban a feltevésben szemrehányás, van megrovás, melyre azonban érdemteljesen rászolgáltak első sorban azok, a kik az alantas tisztviselőkkel rendelkeznek, tehát főképen maga az alispán. Mert tény az, hogy a galgóczi választásnál a 12 állami, 10 községi tisztviselő mellett még 8 megyei ember végzett „rendezői“ teendőket, s ez utóbbiak közül négyen a vármegyeházáról küldettek ki, vagy elbocsáttattak, a hogy tetszik. A zsámbokréti választásnál pedig több olyan vármegyeházi tisztviselő működött, mint hivatalosan kirendelt közeg, a kik helyett nem tisztviselőket lehetett és kellett volna kirendelni, ha egyszer a vármegyeházán annyi a munka, hogy a tisztviselők még erőfeszítés mellett sem képesek hivatalos dolgaikat elvégezni. Helyes volt tehát és minden tekintetben alapos dr. Tóth Károlynak a feltevése, midőn a tapasztalatra támaszkodva a meghívók szétküldésében előfordult rendtelenséget a tisztviselők politikai természetű elfoglaltságára visszavezette, helyesebben, visszavezethetőnek mondta. Az eles, de szabályszerű vágásra Markhot Gyula azzal vágott vissza, hogy ő a tisztviselőkkel a hivatalos órákon kívül nem rendelkezik. Persze hogy nem. De ha a tisztviselők választási szolgálatokkal, melyeknél ők feleslege-

sek, fecsérlik el az idejüket és ennek következtében nem győzik elvégezni időhöz kötött, halaszthatatlan teendőiket, akkor bizony az illető tisztviselő urak a hivatalos órákon kívül is tartoznak dolgozni, vagy ha ez nem tetszenék az alispán úrnak, akkor ő tartozik helyettük az elmulasztott hivatalos teendőket elvégezni. Úgy hisszük, hogy ez a felfogás, mely a hivatalos ügymenet természetében bírja megokolását, annál igazságosabb, minthogy a tisztviselők mindannyiszor, a mikor a választásoknál „közreműködnek“, szolgálataikért külön díjazásban részesülnek. Ezt egy alispánnak tudnia kell, s azért Markhot úr, midőn dr. Tóth Károly szavait elsavarta, szabálytalan vágást tett. — Ezután kis vártatva az ellenzéki szónokok panaszaira — és nem „támadásaira“, mint a hogy ő magát kifejezte — válaszolva azt mondotta, hogy a felszólalók épp úgy nem tudtak felhozni konkrét eseteket, mint a hogy az országgyűlésen az ellenzéki képviselők nem tudtak részletezni a vádjaikat. Egyik sem igaz. Az alispán úr dr. Kovács Pál országgyűlési beszédét nem olvasta és Sándorffy Nándor bizottsági tag felszólalását nem hallotta. De ha az ember valamit, a mire reflektálni akar, nem olvas, vagy nem hall, akkor ne beszéljen róla, mert a levegőbe fog beszélni. Ez pedig a szellemi bajvivásnál szinten nagyon szabálytalan vágás.

Megyei közgyűlés.

Nyitravármegye tvhatósági bizottsága febr. 27-én rendkívüli közgyűlést tartott, melyen — mint a főispán kissé bókolva jegyezte meg — a tagok szép számmal jelentek meg. Máskor már szebb számmal is együtt láttuk a tagokat. Ezt csak a főispánt jellemző udvariasság nevezheti „szép számnak.“

A baloldali asztalszárnyat egészen lefoglalta az ellenzék, csak Emődy József maradt meg a helyén, meg Hyross Jóska bácsi, a többi vastagnyaku mameluk, milyen Magyar Miklós, Thuróczy Károly, Szuliovsky Dezső, mind kiszorultak a — dobogóra.

A főispán a napirend előtt ajánlja, hogy Erzsébet főgnő esküvéje és Rajner főherceg aranylakodalma alkalmából a trón számolya elé, illetőleg a jubiláló főherceghez üdvözlő felirat intéztessek, a ni lelkes éljenzéssel fogadtatott.

Dr. Tóth Károly a napirend előtt panaszodik, hogy sokan nem kaptak meg a meghívót, ami valószínűleg annak tulajdonítható, hogy a tisztviselők szabad idejökben el voltak foglalva Galgócon és Zsámbokréten (mozgás az ellenzéken)

dogító mámor, az a ragyogó, tündéri álom, melyet Önök szerelemnek hívnak.

Álom — édes álom volt... s a sors kegyetlen, durva kézzel halomra döntötte a bájos álomképeket...

Oana gyönyörű volt, mint az erdők vackán megszületett őzgidá, fürgé, dolgos mint a fenyűtobzókön majszoló evet... éj volt a szeme... gyöngy az ajaka... s ha csöndes alkonyon megcsendült édes-bús dala, elhallgatott még a csalit keblén csattogó esalogány is. Dalfoslányait felénk hozta az esti lehellet s ilyenkor Mitru boldogságtól, igézettől átszellemülve szívemre borult és zokogott...

Nem csoda, ha simultak egymáshoz, mint a repkény a viharezett tölgyhöz. Ott a tisztáson esküdtek egymásnak örök hűséget...

Látja uram amott a falu végén azt a nagy házat? Ott lakott a Gyorgye nábob. Aranyfészket talált, dúsgazdag lett. Fittyet hányt a magunk fajta embernek, semmibe sem vette. Belebolondult ez is Oana öztermetébe, bogárszemébe... azt hitte, a csillogó arany megvakítja a szegény leányt. Tartotta mézes-mázos szóval, édes beszéddel, de Oana látta léha, bitang ember, uti laput kötött cifra boeskorára.

Erre megszülemlt sötét lelkében a kegyet-

len boszu. Ravasz volt, mint a róka, kitalálta a módját.

Perzselő, száraz nyár derekán volt. Kilovagolt ide a hegyekbe a vízfogóhoz, melynek zsilipeit Oana atyja, Juon őrizte. Ha fölszikkadtak tartós szárazságban a hegyek forrásai, innen eresztették a kincstári zúzókhöz a szükséges vizet.

Juon ép ott volt, tatarozgatta az elromlott gányát.

— Jó napot Juon! jó hogy itt találak egyedül. Bizalmas szavam lenne hozzád. Patakom nem ad vizet, zúzóim nem működnek s te segíthetnél rajtam.

— Én Gyorgye? Hisz aranyad van mint a szemét, az segít mindenben.

— Ép azért. Adok neked kétszáz forintot, ereszd meg a jobb oldali zsilipet egy sötét éjjel, senki sem fogja tudni, én hallgatok, mint a sir!

— Hova gondolsz Gyorgye, tönkretégen magam egész életemre? Ha rajta csipnek a hűtlenségen, úgy kidobnak a szolgálatból, hogy csak úgy porzik utánam.

De Gyorgye unszoló szava s a csengő pénz megtette a hatást.

— Juon, hogy lásd becsületesemet, ha esetleg napfényre kerülne a dolog — a mit nem hiszek, — itt van egy kétszáz forintról szóló kötelezvény,

Nagyot haladt sokszor a kaszás csillag is az égboltozaton s mi még ott keseregünk a hantok fölött. Mitru ide borult ziháló keblemre, rám vetette csillogó szemét s szakadozó, szeretetteljes hangon biztatott:

— Ne zokogjon édes, jó anyám, hisz nekem is van dolgos két kezem, ha fel is török, felsajog a nehéz munkában, de elveszni nem engedem!

Óh uram bánatomnak s e szavak nyomán fakadt kínos boldogságnak csak két tanúja volt: a jó Isten s a csillaghimes ég!

Mitru törte magát, nappallá tette az éjjelt is, hogy nyugodtabbnak látszassék. A pár kikotorászott aranyszem s az általam szakadó, meredek helyeken összeböngészett gyógyfűvek — adták a száraz kenyeret... könyeinkkel öntöztük, de megnyugodtunk Isten rendelésében, ki próbára tette gyöngé, emberi erőnket...

Fiam ép azon korbá lépett, melyben rózsásnak látja az ifju lélek még a gyászos világot is.

Látja uram ott mélyen lent a völgyben azt a kis viskót? Az lett a Mitrunak földi édene. Ott lakott a Juon ór.

Oana leánya ide terelgette sokszor hófehér libáit a zamatos, üde fűre, itt találkozott sokszor Mitruval, itt kezdett szövődni lelkökben az a bol-

és nem értek rá a meghívók szétküldésére. A kormánypart hűledeve hallgatta dr. Tóth szavait, melyek mély csendben rezegtek végig a termen. Az alispán felkelt és kijelentette, a jegyzők helyeslése mellett, hogy az ekspediciót nem falusi jegyzők szokták teljesíteni hanem a vármegyei kezelőszemélyzet, akikből senki sem vett részt a választáson. (Doboly, Zalka és Hajnal írások úgy gondoljuk oda tartoznak.) Ezzel az incidens el volt intézve.

Következik a napirend.

Mérey Lajos szólal fel a tárgysorozat első pontjához. Csengő hangja, lendületes szavai annyira lebilincselik a hallgatóságot, hogy a tisztviselők is, kiknek kemény leckét osztogat, mégis nagy figyelemmel hallgatják.

A beszéd roppant körmönfont, olyan, mint a keserű pilula, melyet erősen megcukrozva nyújtott be nekik.

Tudja Isten, ez a Mérey Lajos szava olyan szép fülbemászó, mint a muzsikaszó. Az ember elhallgatja még akkor is, ha egyáltalában nem érdekli a tárgy, miről beszél. Ha Mérey Lajos vállalkoznék a gimnáziumi logaritmus táblák elszónokolására, tán még azokba is tudna poézist, melegítő, lelkesítő erőt önteni.

Szava, a tisztviselők választási visszaéléseit ostromozó, éles, de a tartalmát — mondhatjuk — enyhíti a mesteri előadás, s igazán művészi hang. A hallgatóságot valósággal fascinalja, úgy hogy beszéde közben pártfelei megfedkedeznek zajosan helyeselni, ellenfelei meg viharosan tiltakozni. Pedig alapos oka volna rá mind a kettőnek. Eleinte jegyezni akarok beszédéből, de aztán leteszem az ónt, hogy kár volna ebből a gyönyörködtető szónoki szinképből elszalasztani valamit.

Majd Sándorffy Nándor beszél, nagy figyelemmel hallgatják, mérsékelt, nyugodt, minden személyeskedéstől ment előadását, szintén a megyei és községi tisztviselők jogtalan korteskedését nem ostromozta, de kifogásolta. Kubinyi Endre a tisztviselők fizetésének felemelését aránytalanak találja és különösen dr. Kostyál Miklósból szeretne valamit leollozni; de eredménytelen, mert a többség az állandó választmány javaslata mellett foglalt állást.

Azután még Brestyenszky Kálmán mondott egynehány diplomatikus bókot az elnöklő főispánnak és simított egyet, amugy visszafelé, a megyei tisztviselőknél, kik az utóbbi választásnál korteskedtek; de a privigyei vezér felszólalása ez alkalommal tekintettel a kormánypart aránylag sima modorára, szintén ment volt minden érdességtől.

Az alispán válaszával más kézből előző cikkünk foglalkozik.

Még Ajtícs Horváth Dezső orsz. képviselő ritka magyaros zamatu felszólalását kell megemlítenünk a sellyei gyógyszertár ügyében. Minekünk, kik dr. Rudnay Sándorral együtt — az ő saját vallomása, kortesbeszéde szerint — tót dajkáknak említen nyertük első táplálékunkat, szinte jól esett ez a lágy e-vel fűszerezett tősgyökeres, Vasmegeyre emlékeztető tájszólás.

Ezután még Vetzél Sándor, — a főispán szavai szerint is megdöbbenő módon — ecsetelte a rudnóvölgyi nép nyomorát, s kérte a kamat nélkül nekik adott állami kölcsön elengedését, mit a vármegye javaslata is hozott és ezzel az ülést délutánra halasztották.

A délutáni ülésben nagyobb emóciót keltett dr. Roth érsekújvári ügyvéd felszólalása egy ottani lokális ügyben, melyben Kukan Imre érsekújvári polgármestert holmi szabálytalansággal vádolja és tiltakozik az ellen, hogy a zsidók az érsekújvári kath. iskolára — mint község — fizessenek. Kukan felszólalása után Mérey Lajos hivatkozik a közokt. törvénynek egyik idevágó paragrafusára és bebizonyítja, hogy a hol a törvény már ilyen állapotot talált, miszerint a katolikus iskolát a község tartotta fenn, az továbbra is kötelező. Ekkor dr. Ozoray József, érsekújvári ügyvéd szólal fel és követeli, hogy ha így áll a dolog, akkor az iskolai hitoktatónak a városi költségvetésben törölt 700 koronányi tiszteletdíját is vegyék fel újra a költségvetésbe.

Érdekes, hogy ekkor éppen dr. Bangha Sándor szolt közbe: „Természetes! Az is olyan tanár, mint a többi.“

A főispán elrendelvé a szavazást Ozoray dr. indítványa mellett, az elsők, akik mellette felálltak, éppen a vármegyei tisztviselők voltak. Az indítvány elfogadtatott, csak dr. Roth és dr. Gyürky Géza maradtak ülve.

Febr. 28-án folytatták a gyűlést, mely csak ritkán volt látogatva, mivel a gazd. egyeslet tagjai távol voltak.

Az állandó választmány javaslatait rendre elfogadják. Ilyen „vármegye“ volt jó egykor a kormányzatnak, a mely nem szolt semmit, nem vont felelősségre senkit. A tagok csak elszórvá vannak jelen. Craus István, ki egykor közel a trónhoz, Thuróczynek oldalkanonokja volt, most egészen hátra szorult, közel a kályhához, a megyei aljegyzők legutolsója, hetediké mögé.

Kivüle még Rudnyánszky, Szulyovszky Gusztáv és Frídeczky Timót képviselők in partibus infidelium vannak jelen. — A gyűlésben semmi

élet, csak a jegyzők monoton felolvasása, közbe-közbe a főispán baryton hangja szakítja meg az egyhangu csendet, melylyel olvassa, hogy mi következik, mikor a jegyző befejezi, kérdi: „Meltóztatnak elfogadni az állandó választmány javaslatát?“

Elfogadjuk, szól dr. Bangha Sándor a kórus nevében. — „Ennélfogva elfogadottnak jelentem ki“. Később már ennyit sem mond; mindig csupán annyit, hogy következik ez és ez. — A jegyző olvassa. *Elfogadjuk!* S így ment az végtelenig.

Hát „ilyen“ vármegye teljesen tönkretenné az önkormányzatot.

Legszébb volt, hogy egyik-másik javaslat felolvasásánál egy-két kormánypartí orthodox-mameluk, már az olvasást is megsokallja és oda kiált, mielőtt tudná, hogy miről van szó: *Elfogadjuk!* A főispán mégis megsokallja a komédiát és bosszusan int a jegyzőnek, hogy olvassa tovább.

Később Kollányi röviden csak annyit mond, hogy az állandó választmány a kérvényt teljesíti vagy elutasítja.

Es ezt elfogadják vakon, anélkül, hogy a címen kívül tudná a közgyűlés, hogy mi van benne.

Csupán egy felszólalás keltett kis érdeklődést. Szulyovszky Dezső lándsát tör a mellett, hogy a feloszlott nyitrai vivó-egylet vagyona a tapolcsányi tornaiskola számára folyósíttassék. — Az alispán határozott és sokatmondó erélylyel szembeszáll és kijelenti, hogy nem engedheti, hogy másnak a pénzével valaki akarjon gavallért játszani. Ebből azt lehetett következtetni, hogy a kulisszák mögött sokkal súlyosabb összetűzés lehetett.

Mire a gazdasági egyesletből az ellenzék tagjai visszatértek, éppen vége volt a közgyűlésnek. Febr. 27-en 22 pontnak tárgyalása eltartott 6 óra hosszat febr. 28-án pedig 50 pontot „letárgyaltak“ ötnegyedóra alatt. A gyűlés sima és engesztelékeny volt, s mindkét fél meg van vele elégedve.

A Nyitrai Gazdasági Egyesület titkár-választó közgyűlése.

Meskó Pálnak, a szövetkezeti eszme ország-szerte ismert apostolának, titkári helyet betölteni nehéz feladat volt. S a kérdés fontosságának hű kifejezése volt azon választmányi ülésnek lefolyása, mely február hó 28-án a város háza dísztermében lett megtartva.

A gyűlésterem egészen megtelt, mert nemcsak a választmányi tagok kétharmadrésze jelent

írd alá, ez annak a jele lesz, hogy nem voltál megvesztegetve, hanem kölcsönbe kaptad a pénzt. Közöttünk természetesen semmi értéke sincs az írásnak.

Juon aláírta, megkapta a pénzt s megeresztette Gyorgye zuzóira a vizet.

Igy hálójába kerítette a ravasz gazember Oana szegény apját.

Gyorgye tovább szótta a hálót, s Juon vergődött benne, mint a beleakadt hal. Többször találkoztak, egyről-másról tanakodtak, míg végre Gyorgye előállt óhajával.

— Juon, neked van egy kincsöd, a bogárszemű fáta, mióta megláttam, nincsen nyugodalmam, tedd feleségemmé.

— Gyorgye nem lehet, hisz ő már régen Mitrunak jegyese.

— Ah mit! Mitru... Mitru! már csak Gyorgye a falu nábobja többet ér, mint a nyomorult, földhöz ragadt Mitru.

Hiába beszelt Juon. Kárba veszett minden szava.

— Még egyet mondok Juon. Gondold meg jól s aztán határozz! Tudod hatalmamban vagy, elárulom hűtlenségedet, beperellek a kétszár forintra s örökre tönkre vagy téve. Tehát vagy Oanát megkapom, vagy beestelen földönfutóvá lettel.

Juon feje fölött összezsaptak a hullámok, iszonyu harc dulta föl lelkivilágát, nem tudott menekvst... kétségbeesésében odaigérte Oanát Gyorgyennek s mint a sebzett vad félőrülten rohant lakába, hogy minden szavával kint, halált osztogasson a mit sem sejtő szíveknek.

Zokogó jajszó töltötte be a házat, Oana majd összeroskad a förtelmes hírek hallatára, s eszeveszetten rohant Mitruhoz.

— Mitru végünk van... ments meg édes mindenem, élve akarnak eltemetni... Gyorgye feleségének kell lennem... pedig tied minden gondolatom... szívem minden dobbanása... itt az Isten szabad ege alatt, anyád fűhallatára újra és újra esküszöm, hogy vagy tied vagyok, vagy a vízfogóba ölöm életemet, boldogságomat, minden reményemet.

Mitru mereven állt, mint a pajnai sziklatömb. Szívére ölelte a zokogó, remegő leányt, edes szóval esitította háborgó lelkét... de izmai feszültek, arcába szökelt a fölpezsdült vér, összemorzsolni, pozdorjává zuzni tudta volna azt az ármányos bitangot, ki így romokba dönteni készül két szerető szív minden boldogságát.

— Ne félj Oana! Közel vagyok a kincshez, már éri csakányom a kvarereget... alatta kell lenni a szín aranyak... kifizetem az adósságot

s nincs az a hatalom, mely elválasszon bennünket. Bizzál jó Istenünkben s az én két karomban.

Oana megnyugodva tért haza. Mitru még kint maradt kis házunk előtt, szemeit kerülte az erősítő álm, hiába unszoltam, nem akart bejönni. Térdre esett s hosszan imádkozott. Meggyújtotta kis bányász mécsét, vállára vetette acelesakányát s nyoszolyámhoz lépett.

— Én megyek édes anyám! Érzem, nem sokára rábukkanok a kincsre. Imádkozzék értem, hogy sikerüljön megmentenem a tűnő boldogságot. Fölém hajolt, megsókolt s még az ajtóból is kiáltotta: ne féljen, nem üres kézzel jövök haza...

Leszállt a tárnába s rövid ima után hozzáfogott az éjjeli munkához. A csakány ütéseire szikrákat hányt a kemény kova, darabokban hullott lábai elé a törött kőhalmaz... forró veríték csöpögött le izzó arcáról, de a gondolat, hogy Oanaért fárad és marja magát, megacélozta gyöngülő izmait.

Midőn pirkadni kezdett a hegyormok fölött, megélenkült a táj, minden oldalról gyülekeztek a bányászok, hogy megkezdjék reménynyel kecsegtető munkájukat.

Az egyik meghallotta Mitru aknájából a nehéz csakányütések zaját, befordult pár percre hozzá.

mint olyan tényezőkre, a kiknek vezetése illetőleg közreműködése mellett, a gazdakörök nagyarányú rendeltetésüket céljaiknak megfelelően töltöttek be.

Eszünkbe sem jut a tervezők ezen szándéka ellen kifogást tenni, nagyon természetesen és a sikeres működés érdekében célszerűnek találjuk, hogy a nép erkölcsi és szellemi életének vezetői, irányítói beálljanak a gazdasági boldogulás apostolainak, odaálljanak az anyagi jólét munkásainak élére, hiszen minden ilyen irányú tevékenység a legszervezebb összefüggésben van a lelkipásztori és a tanítói hivatással. Azt azonban bajnak tartanánk, ha a gazdakörök létesítése a leghasználhatóbb munkaerők szétforgácsolására vezetne.

Pedig arra vezetne mindenütt, a hol már falusi katolikus körök vannak, és a hol a község gazdaközönységének zöme ezekben a katolikus körökben keresi társadalmi életszükségleteinek kielégítését. Ilyen helyeken a lelkész és a tanító vagy vezetői a körnek, vagy legalább tevékeny részt vesznek annak vezetésében. Aki ismeri a társadalmi jellegű körök vezetésének nehezégeit, könnyen tisztába jöhet azzal, hogy ha egy nagyobb községben katolikus kör van — pedig éppen a nagyobb községekben keletkeznek ilyen körök — akkor a papot és rendszerint a tanítót is, erősen igénybe veszik a kör vezetésének gondjai. Sőt magát a népet is, az ő egyszerű életigényei mellett bármely ilyen körnek a tagsági köteleke úgy leköti és elfoglalja, hogy örülhet, ha annak az egy körnek a művelődési eszközeit jól a hasznára fordíthatja.

Ez okból abban a véleményben vagyunk, hogy a hol már katolikus körök léteznek, melyek a község gazdanépének zömét magukban foglalják, ott külön gazdakört alakítani felesleges lenne. Ott a gazdakörök programját a katolikus körök minden nehézség nélkül végrehaj-

hatják. Ilyen helyeken tehát semmi sem akadályozza azt, hogy a katolikus körök, működésük egész terjedelme szerint gazdakörök legyenek.

Markhot alispán vagdalkozásai.

A nyitrai vármegyeház vivótermében a f. hó 27-én tartott közgyűlés alkalmából Markhot Gyula alispán úr rossz bajvivónak mutatta magát, mert szabálytalan vágásokat csinált, melyeknek mind-egyikeért megérdemelt volna egy lapos vágást a párbajvezető segédétől, a főispán úr öméltóságától. A napirend előtt dr. Tóth Károly éles vágást mért azokra a tisztviselőkre, a kiknek hibája folytán a felszólaló bizottsági tag és még többen a bizottsági tagok közül a közgyűlésre meghívót nem kaptak. Nagyon helyesen emelte ki dr. Tóth Károly, hogy ő az említett mulasztást nem tulajdonítja celatos szándékosságnak, de rendtelenséget mindenestre lát benne, melynek talán az lehetett az oka, hogy a tisztviselő urak közül többen az országgyűlési pótválasztásoknál erősebben voltak igénybe véve, s így hivatalos dolgaiknak az elintézésére rá nem értek. Ebben a feltevésben, tekintve Nyitra megye tényleges viszonyait, nincs egy szó sem, mely a tisztviselői karra nézve sérelmes volna. Hanem igenis van abban a feltevésben szemrehányás, van megrovás, melyre azonban érdemtelenen rászolgáltak első sorban azok, a kik az alantas tisztviselőkkel rendelkeznek, tehát főképen maga az alispán. Mert tény az, hogy a galgóczi választásnál a 12 állami, 10 községi tisztviselő mellett még 8 megyei ember végzett „rendezői“ teendőket, s ez utóbbiak közül négyen a vármegyeházáról küldet-tek ki, vagy elbocsáttattak, a hogy tetszik. A számbokrési választásnál pedig több olyan vármegyeházi tisztviselő működött, mint hivatalosan kirendelt közeg, a kik helyett nem tisztviselőket lehetett és kellett volna kirendelni, ha egyszer a vármegyeházán annyi a munka, hogy a tisztviselők még erőfeszítés mellett sem képesek hivatalos dolgaikat elvégezni. Helyes volt tehát és minden tekintetben alapos dr. Tóth Károlynak a feltevése, midőn a tapasztalatra támaszkodva a meghívók szétküldeésében előfordult rendtelenséget a tisztviselők politikai természetű elfoglaltságára visszavezette, helyesebben, visszavezethetőnek gondolta. Az éles, de szabályszerű vágásra Markhot Gyula azzal vágott vissza, hogy ő a tisztviselőkkel a hivatalos órákon kívül nem rendelkezik. Persze hogy nem. De ha a tisztviselők választási szolgálatokkal, melyeknél ők feleslege-

sek, fecserlik el az idejüket és ennek következtében nem győzik elvégezni időhöz kötött, halaszthatatlan teendőiket, akkor bizony az illető tisztviselő urak a hivatalos órákon kívül is tartoznak dolgozni, vagy ha ez nem tetszenék az alispán úrnak, akkor ő tartozik helyettük az elmulasztott hivatalos teendőket elvégezni. Úgy hisszük, hogy ez a felfogás, mely a hivatalos ügymenet természetében bírja megokolását, annál igazságosabb, minthogy a tisztviselők mindannyiszor, a mikor a választásoknál „közreműködnek“, szolgálataikért külön díjazásban részesülnek. Ezt egy alispánnak tudnia kell, s azért Markhot úr, midőn dr. Tóth Károly szavait elcsavarta, szabálytalan vágást tett. — Ezután kis vártatva az ellenzéki szónokok panaszaira — és nem „támadásaira“, mint a hogy ő magát kifejezte — válaszolva azt mondotta, hogy a felszólalók épp úgy nem tudtak felhozni konkrét eseteket, mint a hogy az országgyűlésen az ellenzéki képviselők nem tudták részletezni a vádjaikat. Egyik sem igaz. Az alispán úr dr. Kovács Pál országgyűlési beszédét nem olvasta és Sándorffy Nándor bizottsági tag felszólalását nem hallotta. De ha az ember valamit, a mire reflektálni akar, nem olvas, vagy nem hall, akkor ne beszéljen róla, mert a levegőbe fóg beszélni. Ez pedig a szellemi bajvivásnál szintén nagyon szabálytalan vágás.

Megyei közgyűlés.

Nyitra vármegye tvhatósági bizottsága febr. 27-én rendkívüli közgyűlést tartott, melyen — mint a főispán kissé bókolván jegyezte meg — a tagok szép számmal jelentek meg. Máskor már sebb számmal is együtt láttuk a tagokat. Ezt csak a főispánt jellemző udvariasság nevezheti „szép számmal.“

A baloldali asztalszárnyat egészen lefoglalta az ellenzék, csak Emődy József maradt meg a helyén, meg Hyross Jóska bácsi, a többi vastagnyaku mameluk, milyen Magyary Miklós, Thuróczy Károly, Szulovszky Dezső, mind kiszorultak a — dobogóra.

A főispán a napirend előtt ajánlja, hogy Erzsébet főhűgő esküvője és Rajner főherceg aranylakodalmá alkalmából a trón számolya elé, illetőleg a jubiláló főherceghez üdvözlő felirat intéztessek, a ni lelkes éljenzéssel fogadtatott.

Dr. Tóth Károly a napirend előtt panaszodik, hogy sokan nem kapták meg a meghívót, ami valószínűleg annak tulajdonítható, hogy a tisztviselők szabad idejökben el voltak foglalva Galgócson és Zsámbokréten (mozgás az ellenzéken)

len boszu. Ravasz volt, mint a róka, kitalálta a módját.

Perzselő, száraz nyár derekán volt. Kilovagolt ide a hegyekbe a vízfogóhoz, melynek zsilipeit Oana atyja, Juon őrizte. Ha főlszikadtak tartós szárazságban a hegyek forrásai, innen eresztették a kincstári zúzókhöz a szükséges vizet.

Juon ép ott volt, tatarozgatta az elromlott gányát.

— Jó napot Juon! jó hogy itt találak egyedül. Bizalmas szavam lenne hozzád. Patakomban nem ad vizet, zúzóim nem működnek s te segíthetnél rajtam.

— Én Gyorgye? Hisz aranyad van mint a szemét, az segít mindenen.

— Ép azért. Adok neked kétszáz forintot, ereszd meg a jobb oldali zsilipet egy sötét éjjel, senki sem fogja tudni, én hallgatok, mint a sir!

— Hova gondolsz Gyorgye, tönkretegyem magam egész életemre? Ha rajta csipnek a hűtlenségén, úgy kidobnak a szolgálatból, hogy csak úgy porzik utánam.

De Gyorgye unszó szava s a csengő pénz megtette a hatást.

— Juon, hogy lásd becsületemet, ha esetleg napfényre kerülne a dolog — a mit nem hiszek, — itt van egy kétszáz forintról szóló kötelezvény,

Nagyot haladt sokszor a kaszás csillag is az égboltozaton s mi még ott keseregtünk a hantok fölött. Mitru ide borult ziháló kebleme, rám vetette csillogó szemét s szakadozó, szeretetteljes hangon biztatott:

— Ne zokogjon édes, jó anyám, hisz nekem is van dolgos két kezem, ha fel is török, felsajog a nehéz munkában, de elveszni nem engedem!

Óh uram bánatomnak s e szavak nyomán fakadt kínos boldogságomnak csak két tanúja volt: a jó Isten s a csillaghímes ég!

Mitru törte magát, nappallá tette az éjjelt is, hogy nyugodtabbnak látszassék. A pár kikotorászott aranyszem s az általam szakadó, meredek helyeken összeböngészett gyógyfüvek — adták a száraz kenyeret... könyeinkkel öntöztük, de megnyugodtunk Isten rendelésében, ki próbára tette gyöngye, emberi erőnkét...

Fiam ép azon korba lépett, melyben rózsásnak látja az ifju lélek még a gyászos világot is.

Látja uram ott mélyen lent a völgyben azt a kis viskót? Az lett a Mitrunak földi édené. Ott lakott a Juon ő.

Oana leánya ide terelgette sokszor hófehér lábait a zamatos, üde fűre, itt találkozott sokszor Mitruval, itt kezdett szövődni lelkökben az a bol-

dogító mámor, az a ragyogó, tündéri álom, melyet Önök szerelemnek hívnak.

Álom — édes álom volt... s a sors kegyetlen, durva kézzel halomra döntötte a bájos álomképeket...

Oana gyönyörű volt, mint az erdők vackán megszületett ögzida, fűrgé, dolgos mint a fenyűtobzókon majszó evet... éj volt a szeme... gyöngy az ajaka... s ha csöndes alkonyon megcsendült édes-bús dala, elhallgatott még a csalit keblén csattogó csalogány is. Dalfoszólányait felénk hozta az esti lehellet s ilyenkor Mitru boldogságtól, igézettől átszellemülve szivemre borult és zokogott...

Nem csoda, ha simultak egymáshoz, mint a repkény a viharedzett tölgyhöz. Ott a tisztáson esküdtek egymásnak örök hűséget...

Látja uram amott a falu végén azt a nagy házat? Ott lakott a Gyorgye nábob. Aranyfészket talált, dúsgazdag lett. Fittyeg hányt a magunk fajta embernek, semmibe sem vette. Belebolondult ez is Oana öztermetébe, bogárszemébe... azt hitte, a csillogó arany megvakítja a szegény leányt. Tartotta mézes-mázos szóval, édes beszéddel, de Oana látta léha, bitang ember, uti laput kötött cifra bocskorára.

Erre megszülemlt sötét lelkében a kegyet-

meg, hanem nagyszámu hallgató közönség is, még pedig részben olyanok is, kik a gazdasági egyletnek nem tagjai.

Emőd József egyleti elnök az ülést pont 10 órakor nyitotta meg, mert a megyei közgyűlés ezen választmányi ülésre való tekintettel d. e. 11 órára lett kitűzve, s így az idővel sietni kell. A választmányi tagoknak figyelmébe ajánlotta a tárgynak rendkívüli fontosságát, mert a titkárság helyes megoldásától függ — ugymond — az egylet egész jövője.

Bejelentette, hogy összesen 23 pályázat érkezett be, minthogy azonban ezek közül kettő csak február 23-án érkezett, s 21-éről vannak keltezők, ezek már figyelembe nem vehetők.

Ismerteti a többi 21 pályázó neveit, korát, vallását, tanulmányi bizonyítványait, eddigi szolgálataikat stb.

A két helybeli pályázóra, *Kubinyi Endréné* és *Czocher Gézára* nevére, a részletesebb ismertetést mellőzhetőnek véli, mert ezt a két pályázót a választmányi tagok jól ismerik. Különösen kiemeli *Kubinyi Endréné* az egylet sok éven át hú pénztárosának érdemeit.

Mielőtt azonban a választás foganatba vételére kerülne a sor, kötelességének tartja az *incompatibilitás* kérdését fölvetni. Teszi ezt azért, mert az egyik pályázó — *Kubinyi Endre* — egyúttal püspöki pénztáros, ő pedig azt hiszi, hogy a gazdasági egylet titkára két hivatalt nem viselhet. Az egyletnek, tekintettel a folyó évi szeptember hóban megtartandó pozsonyi kiállításra, tekintettel a hitelszövetkezeti eszmének napról-napra fokozódó terjedésére és tekintettel arra, hogy ilyen fontos teendő mellett, még más urnak is szolgálni nem lehet, egész emberre van szüksége. Minthogy pedig ő tudja, hogy *Kubinyi Endréné* a választmány tagjai sorában jelentékeny pártja van, ő *Kubinyinak* netáni megválasztása esetén a felelősséget viselni nem akarja, s ezért kéri a választmányt, hogy ezen kérdésben határozzon.

Emőd Józsefnek ezen elnöki kijelentése folytán, az incompatibilitás kérdésében élénk vita fejlődött.

Elnök *Jókai Géza* választmányi tag szólalt föl, aki tudvalevőleg ő méltóságánál a nyitrai püspök urnál van szolgálatban, és így *Kubinyi Endréné* tisztársas. Ő pedig egyenesen *Kubinyi ellen* beszélt, s habár kijelentette, hogy személyeskedni nem akar, a legtöbben azon véleményben voltak, hogy illőbb és okosabb lett volna hallgatnia.

Mitru persegő mése gyereen világította meg az akna falát, libegő-lobogó lángja csillogva megtörtött a gránit muszkovitján...

— Szerencse fel! No hányadán vagy Mitru?

— Gondolom csak egypár csákányvágás és boldog ember leszek!

Nekicsapott egypárszor a kemény sziklának s a mécs világnál fölragyogott a talált szinarany.

— Nézd, nézd, egy aranyfészék! Kis zsákba seprte... és térdre esett...

Társra kirohant, hogy hirdesse Mitru szerencsését. Alig lépett a szabadba, tompa zuhanás reszkettette meg a földet... egy irtózatoss sikoly... és csönd borult a tájra.

A társ összeomlott... lázas sietségében nem támasztotta meg a laza boltozatot... maga alá temette Mitru kiástart kincsével.

Létrán hozták halva... nem jött üres kézzel, mert kis zsákja teli volt arannyal...

Képzeld uram rettentő helyzetemet... így viszontlátni egyetlen jó gyermekemet... tudni azt, hogy abban a pillanatban, mely megnyitotta részere a boldogság kapuit, ily könyörtelen, irtózatoss módon kellett elpusztulnia...

Eltemettük... azóta sajoj szivem s nincs ir, mely behegesztené vérző sebeit... Fakó árnya mindenütt velem van, hiven követ...

A kincsből kifizettük Juon adósságát. Oana meg hű maradt esküjéhez, velem lakik s naponta kijár a temetőben elhaltolt hűséges jegyeséhez. Koszorut köt a hegyek virágaiból egyszerű fejfájára s forró könyűvel öntözi a sirhalmot, mely két életet, két boldogságot temetett rideg hantja alá. Magam is kimentem Mitru sirlakához, letéptem fejfájáról egy szál nefejejtset, melyet az igazi, örökre tartó szeretet oda tűzött az elpusztult két élet sirdombjára...

Kraacsun István az incompatibilitást az egy évi próbaidőre függőben tartani kívánja, mert ezen idő alatt *Kubinyi* elhatározhatja magát, hogy melyik állásban akar megmaradni.

Mérey Lajos közvetítő indítványt tesz és azt ajánlja, adassék *Kubinyinak* 6 havi határidő, vagyis október 1-ig.

Mezey Gyula, *Leidenfrost Károly*, gróf *Eszterházy János*, *Szandtner Ernő* választmányi tagok pártolják *Jókai* véleményét; *Horváth Dezső*, *Deák János* és *Markhot Gyula* hozzájárultak *Mérey* indítványához.

Elnök azon kérdést intézi, nem-e lenne elég *Kubinyinak* félév helyett 2 hónapi halasztást adni, illetve elhatározási időt engedni, de ezen javaslat nem talált támogatókra.

Ezután meg a kérdés fölvetése körül voltak elterök a nézetek; végre abban állapodtak meg, hogy:

1. az incompatibilitás elvét általában kimondják egyhangulag, vagyis, hogy a titkárnak nem szabad semmiféle más állandó hivatalt vagy fizetéses állást elfoglalni;

2. hogy *Kubinyi* Endréné nevére a kérdést szavazással döntenek el.

Elnök elrendeli a névszerinti szavazást; a kik *Mérey* indítványát elfogadják szavazzanak *igen*-nel; a kik el nem fogadják, azok szavazzanak *nem*-mel.

A szavazás eredménye következő volt: *igen*-nel szavaztak: *Aitner Ferenc*, *Bárány Mihály*, *Boróczy László*, *Boross Sándor*, *Császár László*, *Császár Sándor*, *Deák János*, *Freund Gyula*, *Gáffor Elek*, *Horváth Dezső*, *Jeszenszky Alajos*, *Juhász Sándor*, *Kecskeméthy Béla*, *Kraacsun István*, *Markhot Gyula*, *Mérey Lajos*, *Ocskay László*, *Prenoszil Ödön*, *Suchala János*, *dr. Tóth Károly*, *Vágnér József* és *Varga János*, összesen: 22.

nem-mel szavaztak: *Beer Vilmos*, *Engel Henrik*, gróf *Eszterházy János*, *Gross Hugó*, *Jeszenszky István*, *Jókai Géza*, *Klapetek Ferenc*, *Komáromy Károly*, *Leidenfrost Károly*, *Mezey Gyula*, *Paray Sándor*, *Siebert Lipót*, *Szandtner Ernő*, *Verő Zsiga*, összesen: 14.

Emőd József elnök ennek folytán kimondja a határozatot, hogy *Kubinyi* Endrénének, megválasztása esetén, 6 havi idő engedtetik az általa birt két állás közötti elhatározásra. — Ezen szavazás eredményéből egyúttal levonja a következményt, s ezennel az elnöki állásról lemond, s kéri a választmányt, hogy a mai ülés további folyamára elnökről gondoskodjék.

Emőd József ezen kijelentése *Kubinyi* pártjára meglepő volt, az ellenpártiaknak pedig nagyon tetszett.

Gróf *Eszterházy János* és *Mezey Gyula* siettek is ezen eljárást teljesen korrektnek kijelenteni. Gróf *Eszterházy* azonban hozzátette, hogy miután az elnök iránti bizalom változatlan, válasszák meg azonnal újra, és ő tartsa meg az elnöki szeket tovább. — *Mezey Gyula* ezzel szemben kijelentette, hogy az elnök úr szerinte is igen helyesen és korrekté járt el, de a választmány őt újra nem választhatja meg, mert az elnökválasztás a közgyűlés hatáskörébe tartozik.

Mérey Lajos kijelenti, hogy sem neki, sem az ő indítványára szavazott tagoknak nem volt a legtávolabbi sem szándékuk az elnök iránt bizalmatlankodni, mert a beléje helyezett bizalom nem változott, s ez nem is olyan döntő kérdés, mely miatt elnökválasztást előidéznél lenne indokolt. Teljes bizalommal hívja fel ennélfogva *Emőd Józsefet*, vonja vissza lemondását.

Emőd József tudja ugyan méltányolni *Méreynek* szép szavait, de azokban ellenmondást lát, s míg egyrészt tőle semmiféle kitanításra nem szorul, másrészt kijelenti, hogy ő ezen a kérdésen már hónapok óta gondolkodott, s így nem pillanatnyi elhatározás, hanem érett megfontolás, s az egylet érdekei vezeték, midőn a lemondáshoz ragaszkodik.

Kubinyi Endre szólalt fel ekkor, és valóban *nagylelkűen* vágta ketté a gordiusi csomót. Nem akarja — ugymond — hogy miatta az egylet életében ilyen nagy disharmonia támadjon, s minthogy ő méltósághoz a püspök urhoz, az ő jószágos kegyurához hűségesen ragaszkodik, ne hogy iránta halátlannak látszassék, a mellette nyilatkozott tekintélyes többség dacára, inkább visszavonja ezennel pályázatát. Az ő jószágos kegyura ugyan megeengedte neki kegyesen, hogy az egy évi próbaidőre megtarthassa a pénztárnoki állást is, de ő *Emőd* elnök urnak kijelentése után titkár lenni nem akar. Végül kijelenti, hogy pályázatát csakis azon föltétel alatt vonja vissza, ha az elnök is miatta beadott lemondását visszavonja.

Emőd József elnök ennek folytán kijelenti,

hogy *Kubinyi* Endrénének a pályázattól visszalépése, tárgytalanná tette az ő lemondását, s így ő, az iránta most is megnyilvánult közbizalom folytán az elnökséget megtartja.

Ezután a titkár választásra került a sor, s minthogy a 20 pályázó közül a tagoknak választani nehéz, azt javasolja az elnök, küldjön ki a választmány egy kijelölő bizottságot, s azután a kijelöltek közül válasszon.

A választmányt ezen elnöki javaslatot magáévé tevé, elnök a kijelölő bizottságba a következő tagokat ajánlja: *Emőd József* elnöklete alatt *Mezey Gyula* és *Jeszenszky Alajos* alelnököket, *Vágnér József* kanonokot, gróf *Eszterházy Jánost*, *Szandtner Ernőt* és *Mérey Lajost*.

Mérey Lajos maga helyett *dr. Tóth Károlyt* kéri kiküldeni.

Ez megtörténvén, a bizottság visszavonult a polgármester szobájába, s tanácskozásának eredményül az elnök bejelentette, hogy a pályázók közül összesen ötöt jelölt ki. Első helyen *Velcsey Józsefet*, második helyen *Gáffor Istvánt*, harmadiknak *Czocher Gézát*, negyediknek *új Pályi Sándort*, ötödiknek *Vaiszlovics Gyulát*.

Elnök elrendeli a titkos szavazást; a szavazatszedő bizottság *Gáffor Elek* elnöklete alatt, *Horváth Dezső* orsz. képviselő és *Mérey Lajos* tagokból alakult.

Szavaztak összesen 39-en: 20 szavazat esett *Velcsey József*re, 19 szavazat *Czocher Gézára*; ennélfogva az elnök 1 szavazattöbbséggel *Velcsey Józsefet* jelentette ki, egy évi próbaidőre megválasztott titkárnak. (12 évvel ezelőtt *Meskó Pál* is csak 1 szavazattöbbséggel győzött.)

Ezután meg szót emelt *Mérey Lajos* és engedelmet kért arra, hogy ezen *Meskó Pál* titkárra nevére utolsó választmányi ülésben, néhány bucsusztót intézhessen hozzá.

A bucsubeszéd valóban megható volt, s arra *Meskó Pál* ugyancsak meghatóan válaszolt. Elnök indítványára mindkét beszédet az egyleti jegyzőkönyvbe fölvetetni, *Komáromy Károly* indítványára pedig azokat az egylet költségén kinyomatni, s minden tagnak megküldeni határozották.

Ezzel elnök az ülést berekesztette.

Mérey Lajos és *Meskó Pál* beszédeit lapunk jövő számában közöljük.

Ujdonságok.

Az autonómiai kongresszusból.

Budapest, február 28.

Kedves Barátom!

Hosszú küzdelem és nagy munka után megvan az autonómiai szervezet. Valeat, quantum valere potest. Annyi ész és akarat mellett, mint a mennyi a kongresszus magas színvonalu tárgyalásain megnyilatkozott, hogy mit lehetett volna kivívni, ha a gyávaság és a megalkuvás rossz szelleme nem tart fogva számos embert, az teljesen nyilvánvaló. A kath. jog diadalt ültetett volna. Ma azonban úgy vagyunk, s ebben áll a megalkotott autonómiai szervezet lényege, hogy alapjaink és iskoláink továbbra is a miniszter kezében maradnak, változás csak annyiban áll be, hogy az alapok tekintetében az autonómia veszi át az eddigi ellenőrző bizottság szerepét, a középiskolák tekintetében pedig bizonyos mérvű befolyas jut a katolikusoknak.

A többség ezt is nagy vívmányának tartja, a kisebbség csekéllí, mindkét nézet fölött a jövő fog itélni, a mely megmutatja majd, vajjon eze az a talpalatnyi föld, melyre támaszkodva ki lehet sarkaiból forgatni a világot, azaz visszaszerelni a teljes kath. jogokat.

Utolsó nagy mérkőzésünk kedden volt a 11. és 12. szakaszánál, az alapok és az iskolák elvi kérdésénél. A többség és a kisebbség itt fejtette ki utójára teljes erejét, az előbbinek győzelmevel. A püspöki kar vezetett, Apponyisták követték; többségök, felállással törtévéen a szavazás, 10—12 szó lehetett. De úgy látszik nem nagy az örömük, nem biztosak még ezen győzelmük sikerében sem.

Legjobban jellemzi ezt egy beszélgetés, a keddi ülés után. Többen álltuk körül *Fehér Ipoly* főapátot, a kath. középiskolákról mondott szakszerű, szép beszédéhez gratulálva.

— No most már lesz autonómia! — mondja bizonyos lelkesedéssel a főapát!

— Miből gondolja azt méltóságod? — kérdi *Szmrecsányi* szepesi püspök.

— Minap beszéltem *König* udvari tanácsossal, aki azt mondta, ha a kongresszus egyöntetűleg jár el a püspöki karral, a dologból lehet

valami. A mai szavazás ezt a képet mutatja, most már bízom a sikerben, -- folytatta a főpát. — Nem merem hinni! — szolt rá ketkedő arccal Szapary Gyula gróf, az elnök.

Tehát a jól beavott Szapary még ennek a sovány szervezetenek a jóváhagyását sem reméli, egyszerűen azért, mert mint Apponyi Albert ismételtén kifejtette, még az eredeti javaslatot is sokkalta a miniszter, a püspöki kar pedig az iskolaügyben a javaslaton még jobbító változásokat is tett.

Azt gondolom, ha a kisebbség erélye és lelkesedése hatja át a többséget; ha mindnyájan egyakarattal helyezkedünk a törvény és a teljes kath. jog alapjára: csak ez imponált volna fölfele, az ilyen erős akarú kongresszusra onnan fölülről is más szemmel néztek volna, mint most, mikor a többség mindjárt az első föllépésnél a meghunyászkodás és az alkudozás terére lépett. Mióta a világ áll, soha sem pottyantak jogok sült galamb módjára az emberek szájába, azokért küzdeni, azokat kivívni kellett mindenkor. Nem lesz csoda, ha az eset a mi autonomiánknál is ismétlődik.

És itt, mikor küzdelemről van szó, külön meg kell emlékezni a kongresszusi alsó papságról, a papi képviselőről. Elismerésre és tiszteletreméltó volt ennek a viselkedése. A püspöki kar szemrehányásaitól kísérve nagy többsége, 18-an, állandóan ott küzdött a teljes jogot kívánó kisebbség soraiban, Zichy Nándor és Ugron Gábor oldalán. Mennyi erőt, mennyi eszt és tudományt vitt bele a vitába, úgy hogy egyik-másiknak a szereplése a túldoldalon, még egy Apponyi Albert elismerésével is találkozott. Egyéni érdekeinek talán jobban megfelelt volna az ellenkező eljárás; hisz tudjuk, hogy egy Schlauch is az 1870-ki kongresszusból emelkedett fel a szatmári püspöki székre; nem tette, annyira fölébe tudja emelni ez a papság egyháza érdekeit a saját egváni érdekeinek. A kongresszus naplói megörökítik ezt az emléket és a nagy kath. közönség elismerése kísérte munkájukat.

A keddi elvi harc után gyors lépéssel sietett a kongresszus befejezése felé. Ugy voltunk a javaslat III. részével, mint a kinek a háza lángban áll, siettünk megmenteni a még megmenthetőt, azaz siettünk az igazgató tanács hatáskörében a neki szánt ellenőrzés mértékét emelni; a veszett fejszéből legalább a nyelet megragadni. Két napot harmadik helyen, a Sz. István társulat dísztermében, töltöttünk; a gyenge akusztikájú falak már csak gyér számú részvevőre néztek. Csak Zichy Nándor emelte fel itt-ott vezéri szavát, Ugron Gábor távozott. Minden olyan komornak látszott, csak egy ember mosolygott, a rendkívül figyelmes háznagy, Cziráky Bela gróf, az is csak hivatala teljesítése közben. Le vagyunk mi verve valamennyien, a győzők és a legyőzöttek, a többség és a kisebbség egyaránt; mert egyik se viz haza vívmányokat a választóinak, legalább nem olyanokat, a minőket tőlünk vártak.

Csütörtökön és pénteken lemorzsoltuk az igazgató-tanács középi-kolai jogaira vonatkozó szakaszokat, a 160. §-tól végig.

Fehér Ipoly a püspöki kar nevében sok, a mai helyzetet javító módosítást terjesztett itt elő, olyanokat, a melyekre legjobban haragszik a miniszter, mert lehetőleg itt követtük az erdélyi mintát. El kell ismerni, hogy e pontoknál a püspöki kar energikusabb volt, s eltekintett az egyszerű a miniszter akaratától.

Készen van tehát a tervezet, következik a harmadik megszavazás, s a fölterjesztés. És azután... Azután? Vagy visszaküldik a felsőbb helyről vagy fiókba zárják.

Mi képviselők pedig sokat tanulva a politika fortelyaiból és sok embert megismerve, szóval gazdag tapasztalatokkal és sok csalódással meg-
rakva ismét haza távozzunk.

— Sokat veszített idealizmusából? kérdezte tőlem a csütörtöki ülés alatt Schlauch biboros.

Bizony sokat, Eminenciád!

Dr. Dudek.

A honvédség köréből. A honvédtörzstisztek karában a rendeleti lap tömeges áthelyezést közöl. Nagy sajnálatunkra városunk társadalma is két köztisztviselőnek és népszerűségnek örvendő főtisztet veszít el, és pedig: Lorencz Róbert honvéd-alezredes a nagyváradi 4-ik és Pólya Károly alezredes pedig a pozsonyi 13-ik honvédgyalogezredhez helyeztettek át. Ezek helyett Zdelár Antal alezredes az északi 28-ik, és Schultheisz Emil alezredes a miskolci 10-ik honvédgyalogezredetől jönnek hozzánk. — Dörnyei Béla főhadnagy ezredsegédszt pedig a pozsonyi

IV-ik honvéd-kerületi parancsnoksághoz osztott be.

Hittudományi szigorlatok. Kaszala János, theol. tanár a nyitrai nagy szemináriumban, február 22-én letette az utolsó IV-ik hittudományi szigorlatot, február 24-én pedig Skrábik András nyitra-egyházmegyénk budapesti III. éves papnövédeke, mint lapunknak onnan jelentik egyhangulag kitüntetéssel szigorlatozott a szentírástudományból és a keleti nyelvekből. Mindkettőt melegen üdvözzöljük.

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést: Kis-apponyi Bartakovics Ágost cs. és kir. kamarás, ny. huszár-kapitány és neje sz. Triangi Elise grófnő, kis-apponyi Bartakovics Árpád cs. és kir. kamarás, gróf Da Mosto Antalné sz. kis-apponyi Bartakovics Sarolta és férje Da Mosto Antal, fiuk gróf Da Mosto Andréa, herceg Lobanoff-Rostovsky Sándorné sz. kis-apponyi Bartakovics Mária-Violanta és férje Lobanoff-Rostovsky Sándor herceg fajdalomtól megtört szívvel tudatják forrón szeretett édes anyjuk, anyósuk és nagyanyjának öz. kis-apponyi Bartakovics Ágostonné szul. palásti Palasthy Mária urnőnek február hó 23-án Szalakuszon, a halotti szentségek ájtatos felvétele után, vegelgyengülés következtében, elte 80-ik évében történt gyászos elhunytát. A feledhetetlen boldogultnak hült tetemei febr. hó 25-én d. u. 3 $\frac{1}{2}$ órakor fognak róm. kath. szertartás szerint Szalakuszon örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő sz. mise-áldozat pedig f. hó 26-án d. e. 10 órakor a szalakuszi kegyuri templomban fog a Mindenhatónak bemutatni. — Frastaczky József nyug. vizolaji plebános f. hó 24-én Ilaván elhunyt. — R. I. P.

Adomány. A nyitrai kath. betegsegélyző egyesületnek a m. számban felsorolt adományozókön kívül még a következő helybeli intézetek szavaztak meg közgyűlésükön segélyt: a Hitelbank 30 kor.-át; az Iparbank 20 kor.-át; a Keresk. és Hitelintézet 20 kor.-át és a Tak.-penztár 15 For.-át. Fogadják ez uton is az egyet hálás köszönetét.

Katholikus kör. közgyűlése. Mult vasárnapon tartotta a kath. kör rendes évi közgyűlését nagy számú tagjainak jelenlétében. Az elnöki széket Vágner József, praelatus-kanonok úr ömértósága foglalta el, a ki a közgyűlést megnyitván, mindenekelőtt meleg szavakkal emlékezett meg pápaságának 25 éves évfordulóját ünneplő XIII. Leo Ó Szentegéről, s őt, mint az egész katolikus világ szeretve tisztelt Atyját a tagok imába ajánlotta. Ezután rövid vonásokban vázolta a kath. kör mult évi működését, melyet részletesebben a titkári jelentés is előadott. Ebből megtudtuk, hogy a kör tagjainak száma folyton gyarapszik, s jelenleg oly fokon áll, a melyet eddig még egyszer sem ért el, s következőképen a pénztár állapota is kedvező. A lemondó tisztikart a közgyűlés újra nagy lelkesedéssel megválasztotta, a lemondásához ragaszkodó Német István titkár kivételével, kinek helyét Dr. Puchovszky Bálint szent-széki jegyző foglalta el. Megválasztották még a 24 tagú igazgató-választmányt, melynek végeztével az elnök a közgyűlést bezárta.

A helybeli jobbára izraelita kereskedők által február hó 23-án tartott jótékony célú táncmulatság eredménye volt 287 kor. 56 fillér mint tiszta jövedelem; ebből jutott: az izr. népkonyhának 50 kor., a keresztény nőegyletnek 50 kor., a ruházási egyletnek 50 kor., a maskil el dalegletnek 40 kor., az izr. nőegyletnek 25 kor., az izr. hitközség jótékonyága osztályának 10 kor., az „Union“ egyletnek 7 kor. 56 fill., e'szegényedett iparosoknak és kereskedőknek 55 korona.

Színházi heti műsor. Kedden, március 4-én Groó Valéria k. a. a budapesti nemzeti színház tagjának bucsu-felléptével „A vasyáros.“ Szerdán d. u. 5 órakor bérletszűnetben, félélyárrakkal ifjusági és gyermek-előadás „A cigányprinc“ énekes bohózat. Csütörtökön „Jupiter és társai“ énekes bohózat. Pénteken bérletszűnetben, félélyárrakkal „Az ember tragédiája“. Szombaton „Egy görbe nap“ énekes bohózat. Vasárnap „A vereshaju“ énekes népszimnű.

Röntgen-sugarak Nyitrán. Dr. Biring Ferenc megyei kórházi igazgató, a vármegye vezetőinek, különösen a kórházi bizottságnak jóakaratu támogatása folytán, mintegy 3000 korona áron Röntgen-apparátust hozott a kórház számára. A készüléknek két főalkatrésze van. Az egyik a dynamo-elektikus gép a villa-

masság fejlesztésére. Ez a konyha melletti gépházban van elhelyezve, a hol egy gázmotor működik. A másik pedig a Röntgen-kezelék, mely dr. Biring Ferenc kórházi dolgozó szobájában lesz felállítva, hova a villamosságot drót segélyével vezetik a gépházból. Jövő számunkban kimerítőleg írhatunk ez újabb vívmányról.

A kath. kör felolvasásai. A kath. kör más évek példája szerint, a jelen bőjti időszakban is, helyiségében felolvasásokat rendez. Ezeknek sorozatát ma délután 4 órakor a kör fáradhatatlan buzgósága és nagy képzettségű al-elnöke, Horváth József kir. törvényszéki bíró ur nyitja meg, nyitraiakat kiválóan érdeklő felolvasásával, melynek címe: „Vázlatok Nyitra város régi multjából.“ A felolvasást az egyházi zeneegylet Beethoven II. symphoniájának „Finale“-jával nyitja meg, utána pedig Schubert „Ave Maria“ című énekszólját hegedű-kisérettel és Grieg „Ase halála“ c. zenedarabjának egy részletét fogja előadni. Ugy a tudós felolvasó, mint a precíz és művészies előadás módjáról előnyösen ismert zeneegylet fellépése általános érdeklődést keltenek, miért szolgálatot véltünk gyakorolni, ha ezen az uton is felhívjuk a tagok és az érdeklődő vendégek — kik szívesen láttatnak — figyelmét Jövő vasárnap Surányi Károly főgimn. tanár úr fog felolvasni.

A nyitrai protestáns egyház tagok egyházi jótékonycélra 1902. március hó 2-án a Szarvas szállóban műkedvelői előadással egybekötött zártkörű táncvigalmat rendeznek. — Kezdeté este 7 órakor. — Belépti jegy személyenként 2 korona, családjegy 6 korona. **Műsor:** 1. „Magyar király induló“ előadja a negyedi dalárda. 2. „Mézes hetek után“ dialog előadja: Rózsa Piroska k. a. és Neubauer Ernő. 3. „Gyere haza édes anyám“ népdal egyveleg előadja: a dalárda. 4. „Hölgyek panasza“ szavalt, előadja: Vidits Mariska k. a. 5. „Pepitante“ előadja a dalárda. 6. „Az öngyilkos“ monológ, előadja Lóza László. 7. „Hajósdal“ előadja a dalárda. 8. „A mérges leány“ szavalt, előadja Szurok Paula k. a. 9. „Hivom ki, csalom ki, de hiába nem jön ki.“ népdal egyveleg előadja a dalárda. 10. „Nesze senmi fogd meg jól“ apróságok egy kálviuista pap életéből, írta és felolvassa Borza Mór, hetényi ev. ref. lelkész. 11. „Nem tudom én mi a bajom“ előadja a dalárda. 12. „Apróbb költemények“ írta és felolvassa Dömény Zoltán lipótvári kir. fegyint. ev. ref. lelkész. 13. „Adjon Isten a magyarnak jó napot“ előadja a dalárda.

Záró-vizsga. A nyitrai téli gazdasági tanfolyam záróvizsgája március hó 4-én d. e. 10 órakor fog megtartatni Nyitrán, a régi vármegyei közkórházban, a földművelésügyi m. kir. miniszterium képviselőjének jelenlétében. A gazdasági egyesület ez uton is figyelmzett a földművelőket a téli gazdasági tanfolyam fontosságára s arra, hogy a földművelő fiatalság nagyon jó hasznát fogja venni a gyakorlati életben ezen gazdasági iskolában szerzett ismereteknek. Azért kéri, hogy a záróvizsgán minél nagyobb számmal megjelenjenek. A tanulók által készített bogárn munkák, kosarak, seprők és kefék a vizsga után eladotnak.

A zsolnai kath. kör péterfőllére. A zsolnai kath. kör február hó 23-án tartotta rendes évi közgyűlését s ez alkalommal Gáli József hitoktató a 25 éves pápai jubileumról is emlékezett meg, kérvén a kör tagjait, hogy a szent atya iránti fiúi szeretetüket mutassak ki azzal is, hogy a kör pénztárából legalább némi adományt szavazzanak meg a sz. atya számára. A kör tagjai lelkes helyesléssel fogadták el az indítványt s a kör nagyon szerény körülményeihez képest húsz koronát ajánlottak föl jubileumi péterfőllérül.

Az Országos Pázmány-Egyesület római zarándoklatára a mai napig 161-en jelentkeztek. A végrehajtó bizottság mai ülésén — melyen Margalits Ede dr. elnökölt — örömmel értesült arról, hogy még számosan kéri felvételüket. A jelentkezők legnagyobb száma Budapestről van, 46; de majd minden egyházmegye és 32 vármegye van képviselve eddig, úgy hogy a zarándoklat valóban országos jellegű. Egyházmegyék szerint legtöbb az esztergomi 75 résztvevővel, azután a váci 16, a csanádi 11, az egrői 9, a nyitrai 8, a szombathelyi és győri 6—6, a veszprémi 5 résztvevővel; vármegyék szerint Budapesten kívül Pestmegye 17, Pozsony 8, Trencsén 8, Nyitra 7, Vas 6, Sopron 6, Csanád 5, Tolna, Bács, Heves 4—4 stb. résztvevővel szerepel; van még Háromszékből, Csikból, Szepeshől is. Mivel pedig számosan még sürgönyileg is kéri a határidő meghosszabbítását s a jelentkezők

folytonos érkezése miatt alkalmasint külön vonatra lesz szükség, nincs akadálya a többiek befogadásának, miért is a végrehajtó-bizottság elhatározta, hogy a jelentkezéseket, de már csak a teljes 60 forint díj beküldése mellett március 5-ig elfogadják, ezentúl azonban már semmi szín alatt. A lakások kiosztása március 8-án este az ismerkedő estén történik. Mindegyik szállónak egy csoportfőnöke lesz a végrehajtó-bizottság tagjai közül. A pápai fogadás iránt is már megtörténtek az intézkedések s a zárandókat mind Szécheny Miklós gróf, vatikáni nagykövetségünk, mind Fraknói Vilmos püspök, kik igen szíves levelet irtak az egyesület elnökségének, a legelőzékenyebb szíveséggel fogadják. A végrehajtó-bizottság egyszersmind fölkeri a katolikus lapok kiadóit, akik az 1901. évi lapszámokat meg nem küldték be, hogy azokat legkésőbb hétfőig, március 3-ig szíveskedjenek beküldeni, mert másképpen nem lesznek beküldhetők.

Jutalmazás. A m. kir. földművelési miniszter által 1901. évben a gyümölcsstermelő kisgazdák jutalmazására Nyitra vármegyének adományozott 400 korona összegből a mezőgazdasági bizottság a nyitra-zsámbokréthi járásban négy, a galgóczi járásban három, a póstyeni járásban három, a vágsellyei járásban négy és az érsekújvári járásban egy gazdának juttatott egyenkint 26 k. 66 fillér jutalmat, melyet a járási főbírák teljes ünneplésséggel csak a napokban osztottak ki. Ezen felül egyesek elismerő dicséretben részesültek.

Gazdakörök és katolikus körök.

A Magyar Gazdaszövetség legutóbbi közgyűléséből kifolyólag országos akciót szándékozik indítani gazdakörök szervezése céljából a községekben, a melyeknek célja leendő: a község és a tagok gazdasági érdekeinek előmozdítása, mezőgazdasági ismeretek terjesztése, községi és iskolaügyek megbeszélése, a jótékony és felebaráti szeretet terjesztése stb. stb. Az ide vonatkozó felhívások már bejárnak az országot és a mi katolikus lapjaink is közölték azt egész terjedelemben, pártolólág terjesztve az ügyet a községek, a nép vezetői, a papok, tanítók, jegyzők elé. (Elvárataink figyelmébe abban az értelemben ajánljuk ezt az ügyet, melyben azt mai vezéreinkünkben kifejtettük. Szerk.) Szó sincs róla, hogy a megindított mozgalom úgy szociális, kulturális, valamint gazdasági tekintetben is jótékony hatású ne lenne a magyar népre és nincs okunk ellene bármit is szólni. Mégis mindazoknak, kik a katolikus társadalmi szervezkedés hívei és munkásai, kik a népnek amúgy is nehezen felelősséget és még nehezebben fenntartható lelkesedését, összetartását, munkakedvét többfelé szétforgácsolni nem akarják, ezen mozgalommal szemben néhány emlékeztető szót mondani kötelességünk. A múlt év tavaszán megtartott Első Keresztény Szociális Kurzuson hallottunk mi egy nagyszabású előadást, mely bevitatta és meggyőzött minket arról, hogy a mi falusi katolikus köreink nem egyebek, mint gazdakörök, hogy tehát nekünk más szervezetre, más alakulásokra nincs szükségünk. Ez az előadás bevitatta, hogy a mi falusi katolikus köreink gazdakörök tagjaiknál fogva, hisz a gazdalkodással foglalkozó népet egyesítik kebelükben; alapszabályaiknál fogva, mert a gazdasági érdekek előmozdítása mindegyiknek alapszabályilag előírt kötelessége; működésüknél fogva, mert sok kör van, mely valóban igen sokat tesz a gazdasági téren is és tehetne valamennyi még többet, ha a dolgot jobban megmarkolnánk. A meginduló mozgalommal szemben maradjunk meg mi tehát a mi katolikus köreinknél, egyesületeinknél, ezeket terjesztjük, ezeket fejlesztjük, ezekben foglalkozunk meunél többet a nép gazdasági érdekeivel. Más szervezetre ne forgácsoljuk szét erőnket, tehetségeinket. — Dr. Gyürky Ödön.

Drága kincs az egészség, s ezért lehető gyorsan kell gondoskodni segítségéről, ha az legkevésbé megtámadtatik. Egy a betegségek legtöbb eseteiben sikerrel és biztosan ható gyógyszer, melynek minden családban lenni kelleve, a Vértessy gyöngysz. fele Ferenc-pálinka.

Színházi krónika.

A múlt héten könnyű dolga volt a színházi krónikásnak: nem kellett referátát írnia, mert úgyszólván az egész heti műsor csupa ismétlés volt. Most pedig azért könnyű a helyzete, mert nem kell semminemű sorrendet vagy rendszert tartania, mert jogában áll utánoznia a színház kapkodását, a műsor összeállításában megnyilatkozó rendszertelenséget.

Szombaton, 22-én „Az ember tragediája” került színre elég gondos előadásban. A világirodalomnak ez a szépséges gyöngye nem szín-

darab, bárha a jó Paulay megnyitotta is előtte a színházak ajtaját. Inkább filozofiai munka, sőt inkább látványosság is, mint dráma, megjátszása tehát nem könnyű feladat. S csakis ezért merik előadni a vidéki társulatok is, mert nem kell hozzá több színész, csak kettő; aki Ádámot s aki Lucifert személyesíti. Az előbbi szerep ezuttal Csiky kezében volt, Lucifert Irsai játszotta. Csiky Lászlóról pedig e helyütt már elmondottuk, hogy ő minden szerepében egyforma; modora, hangja, gestusai, egész fellépése változatlanok, mint maga a természet örök rendje. Ő egy emberben sem tud többféle érzést, többféle hangulatot rajzolni, csak egyet, az ő kezében az ezerlapu briliáns is csak egy sima lap; nagyfokú tájékozatlanság lett volna tehát azt várni, hogy Ádám szerepében lássunk egy egyiptomi tirannust, aztán egy görög hőst, majd egy római patriciust, majd meg egy középkori lovagot s aztán egy tudóst s végül a történelem legzivatrosabb napjainak egyik véres szája és véres kezű demagógiát. Az ősember szakasztott olyan volt, mint Danton s az egyiptusi zsarnok egy szemernyit sem különbözött Tankrédtől. Végteleül unalmas, egyhangú, lapos és kimondhatatlanul száraz volt e fenségesen szép, ezer színben pompázó szerep az ő kezében, csak egyszer, néhány perere mutatott egy kis változatosságot, mikor Keppert ábrázolta. Az elég jól volt csinálva. Lucifert Irsai adta, temperamentummal, gondos kidolgozásban. Hálás szerepének több részletét úgyszólván kiaknázták, s a szerepkör egyes fázisaiban tudott más és más lenni. Láttszott rajt, hogy ambícióval és figyelmesen játszik, mert a mitől felni lehetett, a hadarásra való hajlandóságot is le tudta győzni ezuttal. Minden izetlen mellékgondolat nélkül legyen szabad azonban megjegyezni, hogy maszkja sokkal jobb Lucifer lett volna, ha — nem maszkírozott volna. Ki a macska látott szökés-tónusba menő Lucifer maszkot?! Radó Rózsának a halál-vegődés hiperrealizmusával sikerült megnevetetni a közönséget, bár ez aligha volt szándékában. Dereki persze — talán felesleges is mondani — szerepét nem tudta, sőt éppen az ő jelenetének rendezését is alaposan elhibította. Pedig ez aképp a legmegrázóbb az egész műben, ha jól rendezik. Az a vöröspapírból kivágott érdemrend nagyságú kereszt azonban — hogy egyebet ne említsek — olyan féltéken s olyan „feltűnés nélkül” jelent meg, mintha csak bocsánatot akart volna kérni létezéséért a közönség egy részétől. Pedig az ügyes rendezéshez nem kellett volna más, csak egy tekintet Zichy rajzára. Mindent összevéve az előadás nem volt jobb, mint a milyent várni lehetett, de rosszabb sem.

Vasárnap modern darabban: „A gyerekszenyő” című népszínműben gyönyörködtünk. „Népszínmű és modern darab? Hogy jön ez össze?” kérdi a nyájas olvasó. Hát úgy, hogy ez a „Gyerekszenyő” nem népszínmű, hanem bohózat vagy mondjuk vigjáték, melynek alakjai azonban paraszt ruhába vannak bújtatva. A cselekvény egyes részletei pedig hihetőleg a „Figaróból” vannak kioldozva, amiket fővárosi alakok csinálnak végig. Hala Istennek, a magyar nép annyira még nem modern és ostoba egy személyben, mint ezek a falusi emberek. De jellemző a dologban, hogy színészeink megközelítőleg sem adtak még ilyen ennyire jól egy darabot sem, mint épen ezt. Ez jellemző és igen érthető. A Csikós-t, a Falu-rózsát nem tudják jól adni, mert ezek igazi népszínművek, tehát igazi parasztokat kellene ábrázolnia a színésznek, amire azonban a mai generáció képtelen; de az ilyen semmit, amiben parasztruhás gavallérok és hölgyek ugrálnak operetteáriákra vesselési-uccai helyzetekben, azt egészen jól adják. Kitűnő alak, egészséges humortól duzzadó molnárinas volt Gulyás, aki még a szereplőket is megnevetette. Irsai volt a molnár... mészáros kosztümben. A molnár t. i. szürke ruhát s ha csak teheti, fehér kalapot hord, de kötényt nem visel. Irsai a fekete kalapban, vörös mellényben és kötényvel bizony nem volt molnár. Ez külsőség ugyan, de hiszen sokszor forma dat esse rei.

Kedden, szerdán Tapolcai Dezső, a budapesti Vigszínház tagja vendégszerepelt a Mozdó fényképekben s a Kismamában. Az elsőben Kapor Kálmánt, az utóbbiban Bruck zenészt adta. Tisztelegesen, élvezhetően játszott, amint azt egy fővárosi színésztől várni lehet. Persze, amit mi tőle láttunk, az Hegedűsnek a gyenge utánzata, vagy viszképe s bővebben elvöl nem foglalkozunk vele. Ez az elv pedig röviden abba foglalható össze, hogy a vidéki színházak — ha már vendégszereplőket hoznak — vagy a fölet adják a tejnek, vagy semmit. A vendégszereplések rendezésének nem is nagyon súlyos terhe alól egy-

egy másod vagy harmadrendű fővárosi planéta fölcitálásával kibujni nem lehet vagy legalább is nem illik. Nyitra város közönsége annyit áldoz a színészetért, hogy joggal elvárhatja, hogy legalább egyszer egy évben Jászait, Márkus Emiliát, Blahánét, Hegyessi Marit, Kürtyt vagy Hegedűst, Gyenest, Mihályfit, Takácsot, Vizvárit vagy legalább Kovácsot avagy Szirmait lássa és hallja. Mert Tapolcay egy csipetet sem külföld Gulyásnál vagy Taborynál. Csak egy tulajdonsága van olyan, amire az ideai társulat néhány vezéralakjának a figyelmét ott nyomban is szerettem volna előszóval is felhívni. Hogy t. i. a színésznek akkor is kell játszania, mikor nem beszél. Mozdulatlan, merev, vernélküli fababúnak nincs helye a színpadon. A jó színész nem a maga lomha, gyalultatlan egyéniségét erőszakolja a szerepbe, hanem maga magát préseli az író alakjába. Tehát úgyszólván minden este más ember. S ehhez nem kell más, csak egy kis mimika, egy kis hajlékonyság, egy kis temperamentum. S akiben ez megvan, az mindig csinál valamit, az mindig mozog. Uti Tapolcay docet.

Krónikás.

Van szerencsém a t. közönség becses tudomására hozni, hogy **Nyitrán, a Városház-téren** az „Első magyar általános biztosító társaság” képviselőtében

biztosítási főügynökségi irodát

nyitottam.

Ezen alkalmából kérem a t. közönséget, hogy egy a **tűz, élet, jég, baleset**, mint **betörés elleni biztosítások** megkötése iránt bizalmával engem megtisztelni szíves legyen.

Minden irányban való felvilágosítással készséggel szolgálók és minden alkalommal oda fogok hatni, hogy t. megbízóim mindazon előnyökben részesüljenek, a melyeket csakis hazánk ezen legregibb és legerősebb biztosító-intézete nyújtani képes.

A midőn vállalatomat a t. közönségnek biztosítás céljából ajánlom, maradok

kiváló tisztelettel

Prohászka Gusztáv,

az „Első magyar általános biztosító társaság” főügynöke.

SULGAN ANDRÁS

— cipész-üzlete —

Nyitrán, Vármegye-utca 10-ik szám alatt

készít és raktáron tart mindennemű és legjobb minőségű

lábbelieket

urak, hölgyek és gyermekek részére, izléses kiállításban, pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett.

Csakis saját készítményű árúk!

Egy kellő iskolai elő-képzettséggel bíró

jó házból való fiú

tanulónak

felvétetik

Huszár István

könyvnyomdájában

Nyitrán.

A BŐJTI IDŐRE

való tekintettel

Grünig Frigyes

NYITRÁN,
Kavics-utca 1-ső szám

ajánlja a mélyen tisztelt közönségnek saját gyártmányú I. rendű **emmenthali és groyer-sajtját.**

Emmenthali sajt kilója 1 korona 50 fillér.
Groyer-sajt kilója 1 korona 40 fillér.

A t. vevőközönség már az első próbánál meggyőződhetik, hogy e gyártmányok még a külföldieket is felülmúlják.

Teljesen ingyen!

Dr. Tóth János felső-zobori szőlőjében mintegy **250 szekér kő**

a szőlő kitisztítása céljából, teljesen ingyen átvehető. A kő egy rakáson van, közel az uthoz és igen könnyen megközelíthető. A kik az ajánlatra reflektálnak, forduljanak akár szóval, akár írásban lapunk szerkesztőségéhez.

A Nyitrai Iparbank mint részvénytársaság zálogkölsön-osztálya.

Zálog-árverés

1902. évi március hó 18-án.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1901-ik évi július hó végeig ki nem váltattak, vagy nem hosszabbítottak meg, f. évi **március hó 18-án** a Nyitrai Iparbank termében délután 3—4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladni fognak.

Hosszabbítások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétsék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem meghosszabbítani nem lehet. Nyitra, 1902. évi március hó 1-én.

Az igazgatóság.

Szőlőoltványok

szokványminőségben.

A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fajtisztán, teljes jótállással. 16—20.

Élőkerítés.

Gleditschia csemeték és magvak.

Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nem hogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útlevél és kezelési utasítás mellékeltetik. Ezer csemete elég 200 méterre. — Ara 6 frt.

Diócssemeték. Óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Színes fénynyomata **főárjegyzék ingyen és bérmentve** küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzéken kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címére ingyen és bérmentve küldetni kéri, mely nincsen az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekesen áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cim: **Ermelléki első szőlőoltvány-telep: Nagy Gábor, Nagy-Kágya u. p. Székelyhid.**

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

VAJDA J. bútorgyári raktára

NYITRA, Párutca.

Olajfestményekben nagy választék a legújánosabb árak mellett.

A n. é. bútorgyártó közönség becses figyelmébe ajánlom dús választékú, szilárd és modern stílusú

háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezésekből álló raktáramat

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, minden versenyt kizáró olcsó árakon, ugyancsak

saját készítményű kárpitos bútoraimat.

Szolid és pontos kiszolgálás biztosított. Kivánatra költségvetéssel és rajzokkal szívesen szolgálunk.

Kiváló tisztelettel

VAJDA J.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

1896. évi orsz. kiállításon díjjal kitüntetve.

JUHARI ÉS FURDA

templomfestők

Nyitra, Káptalan-utca 17. sz.

Ajánljuk a nagyérdemű közönségnek újonnan kibővített és

TEMPLOMFESTÉSZET

céljaira a legtökéletesebben berendezett üzletünket, melyben **templomok festését, oltárok és képek renoválását, valamint új oltárképek festését, szobrok polichromirozását** ezeknek ugy középkori, mint legújabb stílus kidolgozását **jutányos árak mellett** elvállaljuk.

Kiváló tisztelettel

4—12.

JUHARI ÉS FURDA,
templomfestők.

Költségeloirányzatok és tervezetek ingyen.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

„Védjegy.”

FERENCZ

pálinka (sósorszesz)

Vértés gyógyszerész
féle

használatban a leghatásosabb. — Feltétlen tisztasága következtében úgy külső, mint belső használatra mindenképp legjobban alkalmas, különösen is a most annyira kedvelt gyűrőmódszerre (massage). Kitűnő sikerrel használják köszvény, csúsz, meghűlések ellen, bémulások, ficamoknál, gyulladás és kelésnél, továbbá a fejbőr erősítésére, valamint a száj tisztítására; belsőleg gyomor-görcs, rosszullét, fejfájás stb. ellen. Katonáknak, vadászoknak, turistáknak, levélhordóknak s általában sokat gyaloglóknak nélkülözhetetlen. Valódi csak a mellékelt védjeggyel. — Egy üveg 30 fillér. 1 és 2 korona. Kapható: gyógyszerárakban, drogueriákban, fűszerkereskedésekben. — Nyitrán: Czernyák R. és Einzinger József és társa uraknál, általában ott hol plakátok a fenti védjeggyel láthatók, valamint közvetlen:

Vértés L. Sas-gyógyszerárában, Lugoson.

Ház-eladás!

Teljes kényelemmel ellátott

→ **úri ház** ←

(Nyitrától 3/4 órányira fekvő községben), mely áll:

5 szoba, előszoba, üveges veranda, disz és gyümölcsös kert és egyéb mellékhelyiségekből,

szabad kézből eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Napról-napra mindinkább
jótéteménynek
és szükségletnek bizonyul
minden családban a

Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé
használata.

Gondos háziasszony ne késlekedjék tovább ezt a jóízű és egészséges kávé italt bevezetni.

Tisztább pötkávé nem létezik, és sincsen jobb pótlás a babkávé helyébe, a hol ez orvosilag eltiltatott.

Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé csakis a »Kneipp páter« védjegyű eredeti csomagokban valódi. Nyitva mérlegelt, vagy másképen csomagolt maláta kávé soha sem

Kathreiner.

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas kálit,

kénsavas ammoniakot,

Kovasavas kálit,

(dohánytrágyázásra)

Chilisalétromot,
Kainitot,

es egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolesóbban szállit a

„HUNGÁRIA” műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.